

ธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์: กรณีศึกษาการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “รักแห่งสยาม”

The Nature of Creativity: A Study of the Love of Siam

ว่าที่ร้อยตรีเบญจรงค์ ธีระผลิกะ¹

Acting Sub Lt. Benjarong Tirapalika

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสินค้า บริการ หรือแม้กระทั่งการสื่อสารทางการตลาดถูกสร้างขึ้นอย่างน่าสนใจ แปลกใหม่ และได้รับความสนใจจากสังคมมักเริ่มต้นด้วยคำว่า “คิดนอกกรอบ” มาประกอบหรือมักใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดและสร้างสรรค์ผลงานนั้นๆ เช่นเดียวกันคำว่า “ความคิดสร้างสรรค์” มักปรากฏอยู่ในกลุ่มของผู้ศึกษาและผู้รังสรรค์ชิ้นงานศิลปะซึ่งในที่นี้หมายความรวมถึงบุคลากรทางการศึกษา และผู้สร้างสรรค์ผลงานด้านต่างๆ ในอดีตหรือแม้กระทั่งปัจจุบันมักมีคำกล่าวที่ว่า “ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพรสวรรค์ของแต่ละบุคคล” บทความวิชาการชิ้นนี้จึงขอวิเคราะห์และนำเสนอข้อเท็จจริงให้ประจักษ์ว่าความจริงแล้วความคิดสร้างสรรค์มีจุดเริ่มต้นจากอะไร ความคิดสร้างสรรค์เป็นพรสวรรค์ของแต่ละบุคคลจริงหรือไม่ และทฤษฎีความสำเร็จกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: *ความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ความสำเร็จ*

Abstract

Currently, products, services, or even marketing communications are created for interest and social attention. Often starts with the word “think out of the box”, or often uses creativity to think and create results. “Creativity” often appears in the group of educators and art luminaries. From past to present, there are always sayings. “Creativity is the gift of the individual.” Therefore, this article analyzes and presents the fact of creativity has its origin. Is creativity a real individual talent? And theories of success with creative development.

Keywords: *Creativity, Lateral thinking, Successful intelligence*

---

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นักวิชาการอิสระ
Master of Arts Program, (Innovative Marketing Communication), National Institute of Development
Administration, Independent Scholar
Corresponding author, E-mail: Tirapalikab@gmail.com

จุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์

สมองเป็นอวัยวะหนึ่งของร่างกายที่เป็นศูนย์รวมของระบบประสาท เป็นศูนย์กลางในการควบคุมและจัดระเบียบ การทำงานทุกชนิด ของร่างกาย สมองของมนุษย์ ประกอบด้วยเซลล์ สมอง ประมาณ ร้อยล้านล้านเซลล์ เป็นจำนวนที่ไม่แตกต่างกัน ระหว่าง ทารกแรกเกิดกับผู้ใหญ่ แต่ในผู้ใหญ่เซลล์สมอง จะมีขนาดใหญ่และยาวกว่า และจะมีจำนวนเดนไดรต์ (Dendrite) ของเซลล์สมองมากขึ้น ทำให้การเชื่อมโยงระหว่าง เซลล์สมองมากขึ้น โดยเซลล์สมองเซลล์หนึ่ง ๆ จะเชื่อมโยงไปยังเซลล์สมอง เซลล์อื่นๆ อีกสองหมื่นห้าพันเซลล์ เพื่อส่งข่าวสารกัน โดยกระแสประสาท จะเกิดปฏิกิริยาเรียกว่า Synapse แล้วแต่ว่าจะเป็นด้านรับ - ส่งสัมผัสต่าง ๆ เช่น ปฏิกิริยาการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ ความรู้สึก ความจำ อารมณ์ทั้งหลาย ฯลฯ จึงผสมผสานกันขึ้นกลายเป็นการเรียนรู้ นำ ไปสู่การปรับตัว อย่างเฉลียวฉลาดของมนุษย์แต่ละคน (พัชรีวัลย์ เกตุแก่นจันทร์. 2542) รอเจอร์ สเพอร์รี และรอเบิร์ต ออร์นสไตน์ จากสถาบันเทคโนโลยีแคลิฟอร์เนียและได้รับรางวัลโนเบลใน ค.ศ. 1972 จากการค้นพบว่า สมองของมนุษย์นั้นแบ่งออกเป็น 2 ซีก คือสมองซีกซ้าย (Left Hemisphere) กับสมองซีกขวา (Right Hemisphere) และแต่ละซีกมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดย สมองซีกซ้ายทำหน้าที่ในส่วนของการใช้ภาษา การเขียน การอ่าน ทักษะด้านตัวเลข การใช้เหตุผล การควบคุม การพูด และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ การควบคุมการทำงานของมือขวา เราอาจเรียกการทำงานของสมองซีกนี้ได้ว่าเป็น “ส่วนของการตัดสินใจ” ซึ่งเป็นการใช้เพื่อการคิดเชิงวิภาค (Critical thinking) และสมองซีกขวาทำหน้าที่ในเรื่องของความเข้าใจการเห็นภาพสามมิติ ความรู้สึกสัมผัสต่อศิลปะ ความมีสุนทรียะด้านดนตรี เพลง และการใช้จินตนาการในการดำเนินชีวิต รวมทั้งทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของมือซ้ายเราซึ่งสามารถเรียกสมองส่วนนี้ได้ว่า “ส่วนของความคิดสร้างสรรค์” เป็นการใช้เพื่อความคิดและจินตนาการ หรือสามารถเรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์ (Hellige. 1990: 41. อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545:12)

ยุคแรกของการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากในปีคริสต์ศักราช 1985 ศาสตราจารย์ อี พอล ทอร์แรนซ์ (Professor E. Paul Torrance) ได้ทำการศึกษาและวิจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยแนวคิดด้านจิตวิทยาเป็นพื้นฐานในการศึกษา เพื่อช่วยในการศึกษาและประเมินการมีความคิดสร้างสรรค์ โดยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนจำนวน 400 คน ซึ่งผลจากการทดสอบของ ศาสตราจารย์ทอร์แรนซ์ (Professor E. Paul Torrance) ไม่ได้คำตอบที่ได้จากนักเรียนนั้นไม่ได้มีเพียงคำตอบเดียว โดยคำตอบที่ได้นั้นสามารถจัดออกได้เป็นกลุ่ม ซึ่งจากผลของคำตอบมี 2 กลุ่มด้วยกันคือ (1) การคิดเป็นอนอกนัย (Divergent thinking) คือความคิดแบบแปลกใหม่ เป็นการคิดหลายทาง ต้องอาศัยจินตนาการ (Imagination) การแวบคิด (Intuition) และความตั้งใจจริง (Earnestness) การยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) (Torrance. 1974; Robert J. Sternberg. 2006; ชลธิชา ชิวปริษา และพัฒนา ชัชพงศ์. 2556) ส่งผลให้การผลของคำตอบที่ปรากฏขึ้นนั้นมีความหลากหลาย และน่าสนใจเป็นอย่างมาก เพราะคำตอบทั้งหมดมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 400 คนที่มีความแตกต่างด้านความคิด และ (2) การคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking) คือการรวมความคิดใหม่ ๆ เหล่านั้นให้ออกมาเป็นคำตอบที่ดีที่สุดเพียงหนึ่งเดียว (Paul & Elder. 2007) เพราะจะให้ได้คำตอบที่เป็นเหตุเป็นผล และเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจจึงเลือกคำตอบนั้น

ซึ่งจากคำตอบทั้งสองกลุ่มนั้นสามารถนำมาอธิบายได้ว่า การคิดแบบอนอกนัย (Divergent thinking) คือความคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative thinking) ดังความหมายของความคิด

สร้างสรรค์ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด (Guilford, 1956) นอกจากนี้ กิลฟอร์ด เชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมีหรือเป็นสิ่งที่สวรรค์มอบให้บุคคล แต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน และบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกัน วัตถุประสงค์การค้นคว้าวิธีการแก้ไขปัญห วัตถุประสงค์การหาหรือการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับข้อบกพร่อง ทดสอบและทดสอบอีกหลายครั้งเกี่ยวกับสมมติฐาน จนในที่สุดสามารถนำเอาผลที่ได้ไปแสดงให้ปรากฏแก่ผู้อื่นได้ ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1971) และวอลลาช และโคแกน (Wallach & Kogan, 2010 อ้างถึงใน กรรณิการ์ สุขุม, 2533:18) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ได้ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าบุคคลที่จะมีความคิดสร้างสรรค์นั้น มาได้จากหลากหลายปัจจัย แต่ปัจจัยแรกคือปัจจัยของการคิดริเริ่ม ซึ่งเป็นการคิดนอกกรอบ เป็นการคิดโดยไม่หวังกระบวนการคิด หวังเพียงคำตอบที่ออกมาว่าเป็นอย่างไร ซึ่งผลงานที่ออกมาจะแตกต่างจากคนอื่นและเมื่อมีความคิดและทำอย่างสร้างสรรค์ต่อไปเรื่อยๆ ก็จะมีการพัฒนาความรู้และความคิดสร้างสรรค์จนในบางกรณีก็สามารถต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ต่อไปอีกได้ หากอธิบายคำว่าความคิดสร้างสรรค์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นก็สามารถกล่าวได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดที่ไม่มีการรอบตายตัว มีอิสระในความคิด มีความกล้าหาญในการคิด โดยการนำความคิดนั้นออกจากกรอบเดิมที่มีอยู่ และสามารถนำความคิดสร้างสรรค์ที่ได้นั้นมาเชื่อมโยงกันได้ รวมทั้งจากความคิดเพียงชุดเดียวก็สามารถขยายแนวคิด (Idea) ออกไปได้อย่างมากมาย ไม่ซ้ำกัน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องสามารถแก้ไขปัญหต่างๆ ได้ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ (เบญจรงค์ ธิระพลิกะ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด De Bono (1992) นักจิตวิทยาผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ เชื่อว่า “... กระบวนการความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่พัฒนาได้ ...” ซึ่งต่างจากการคิดแบบเอกมัย

การคิดแบบเอกมัย (Convergent thinking) สามารถอธิบายได้ถึงความคิดแบบเชิงวิภาค (Critical thinking) การคิดเพื่อจำแนกแจกแจงเหตุการณ์ต่างๆ ว่ามีองค์ประกอบและบริบทอะไรบ้าง และรวมไปถึงการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ว่าอะไรคือสาเหตุหลัก และอะไรคือสาเหตุรอง เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริง และค้นหาทางเลือกที่ดีที่สุดและเหมาะสมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และมักจะต้องเป็นไปได้ และช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผล ไม่ด่วนสรุปตามอารมณ์ ความรู้สึกหรืออคติที่สำคัญ ความคิดเชิงวิเคราะห์เป็นความคิดระดับพื้นฐานของมนุษย์ แต่มนุษย์แต่ละคนจะมีความคิดเชิงวิเคราะห์ได้ดีขนาดไหนขึ้นอยู่กับ ภูมิหลัง ความรู้ และประสบการณ์ของคนนั้นๆ (Paul & Elder, 2007) ทำให้เห็นได้ว่าความคิดแบบเอกมัยเป็นระบบความคิดที่มีความซับซ้อน และเป็นเหตุเป็นผลกันเป็นกระบวนการในการตรวจสอบและประเมินประเด็นวิกฤตและมุมมองที่แตกต่างหรือขัดแย้ง เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ตีกว่าเป็นวิธีการโต้แย้งด้วยเหตุผล สามารถเรียกได้อีกว่า วิชาวิธี หรือ Dialectics หรือ Dialectic Reasoning หรือ Dialectic Approach (Nelson *et al.* 2007: 6-10 อ้างถึงใน พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2553) โดยวิชาวิธีที่ได้รับการนิยามคือวิชาวิธีแห่งอีเลี่ยน (Zeno of Elea) (พุทธศักราช 53-113 หรือ 490-430 ปีก่อนคริสตกาล) ได้รับการยอมรับจากอริสโตเติล (Aristotle) ว่าเป็นผู้คิดค้นวิชาวิธีขึ้นเป็นคนแรก วิชาวิธีโดยซิโนใช้ป็นวิธีเพื่อโต้แย้งทัศนะตรงข้ามที่มีลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบข้อเสนอของฝ่ายตรงข้ามโดยแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน

ของการยอมรับข้อเสนออื่นๆ (Vesey & Foulkes. 1990:85) ซึ่งเท่ากับว่าทัศนคติของฝ่ายตรงข้ามไม่เป็นจริง และท้อยคำอธิบายของฝ่ายตรงข้ามเป็นจริงไปโดยปริยาย ซึ่งหากมองตามสภาพจริงแล้วการคิดเชิงวิภาค (Critical thinking) หรือวิภาควิธี หรือเอกนัย นับว่าตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิงกับความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดนอกกรอบ เพราะเหตุที่ว่าความคิดสร้างสรรค์มักไม่ต้องการความเป็นมาหรือเหตุผลของการสร้างมากนัก ซึ่งตรงกับคำว่า ประดิษฐ์กรรม (Invention) การทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (Change) ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราให้กลายมาเป็นโอกาส (Opportunity) และถ่ายทอดไปสู่แนวความคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และ สังคม (พันธุอาจชัยรัตน์. 2547) และไม่ตั้งคำถามของจุดเริ่มต้นของชิ้นงาน เพียงแต่ต้องการเสนอสิ่งที่แปลกใหม่สู่สายตาของผู้ชมผลงาน และเกิด Wow moment (Fiske & Jenkins. 2010 อ้างถึงใน วิเชียร ลัทธพิงศ์พันธ์. 2557) ซึ่งสามารถอธิบาย Wow moment ได้ว่า คือช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งที่ผู้รับสารถูกสิ่งใดก็ตามที่คาดไม่ถึงมาปะทะต่อจิตใต้สำนึก (เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. 2560) หรือความรู้สึก อีกทั้งความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นต้องสามารถตอบโจทย์ หรือแก้ไขปัญหาวางอย่างได้ สิ่งนั้นจึงจะเรียกได้ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์และมีประโยชน์อีกด้วย (ชลธิชา ชิวปรีชา และพัฒนา ชัชพงค์. 2556; เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. 2559)

ความคิดสร้างสรรค์ พรสวรรค์หรือพรแสวงของมนุษยชาติ

จากตอนต้นทำให้ทราบได้ว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตรองในสิ่งขวาในร่างกายของมนุษย์ แต่ก็ยังเกิดวลีมากมายที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เช่น “ความคิดสร้างสรรค์เป็นพรสวรรค์” “มะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลเกิดมาเพื่อที่จะทำสิ่งนี้เท่านั้น” (ไศลทิพย์ จารุณภูมิ. สัมภาษณ์ 25 ธันวาคม 2558) ทำให้กระบวนการศึกษาเกิดขึ้นจากวลีดังกล่าว หากผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์คือพรสวรรค์จากฟ้าแล้ว ผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์จะสร้างสรรค์ คิดออกแบบชิ้นงานสร้างสรรค์ได้อย่างไร จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรค์เนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง “รักแห่งสยาม” ของ มะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ในงานประกวดวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ประจำปี 2559 และได้รับรางวัลในการประกวดวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา โดยที่งานวิจัยชิ้นดังกล่าวศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ของ มะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ซึ่งศึกษาผ่านแนวคิดระบบความคิดสร้างสรรค์ (The System Model of Creativity) ของ มิฮาย ชิกเซนตมิฮาย (Mihaly Csikszentmihalyi) (1988 อ้างถึงใน Vialle, Lysaght and Verenika. 2002; เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. 2559) ผู้เชี่ยวชาญความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) องค์ความรู้และวิธีการปฏิบัติในศาสตร์ด้านนั้นๆ 3) การให้คุณค่าและเสียงวิภาควิจารณ์จากผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านนั้นๆ พบว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดการปัจจัยส่วนบุคคล (Person: Individual Talent) กล่าวคือความสามารถในการคิดชิ้นงานสร้างสรรค์ของ มะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล เกิดจากปัจจัยแวดล้อมของมะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลทั้งหมด โดยเริ่มแรกจากอดีตที่ มะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่ก็เข้าสังกัดเป็นนักเรียนวงโยธวาทิตเพื่อศึกษาด้านดนตรี อีกทั้งการรวมกลุ่มของสมาชิกชุมนุมวงโยธวาทิตทำให้ มะเด็ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาภายในวงโยธวาทิตและปัญหาของสมาชิก และเมื่อ

มะเดี่ยว ชูเกียรติ คักดีวีระกุล เข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยก็เลือกเข้าเรียนที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาภาพยนตร์เป็นวิชาเอก และวิชาโทคือหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการศึกษา ภาพยนตร์ทั้งไทยและต่างประเทศในการเรียนรู้วิธีการกำหนดมุกกล้อง การเล่าเรื่อง การสอดแทรก ความหมาย การจัดสร้างภาพยนตร์สั้นมาเสนอเพื่อนๆ รวมทั้งอาจารย์ในแต่ละครั้งที่กลับเชียงใหม่ (ไศลทิพย์ จารุภูมิ. สัมภาษณ์ 25 ธันวาคม 2558) และหากใครมีข้อตำหนิ หรือชี้แนะมะเดี่ยว ชูเกียรติ คักดีวีระกุล ก็จะไม่ปรับแก้ในทันทีทันใด แต่จะลองเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ที่ตนเคยชมหรือสิ่งที่มี บุคคลชี้แนะนั้นขัดกับสิ่งที่ตนอยากนำเสนอให้ผู้ชมได้รับชมหรือไม่ รวมทั้งการศึกษาการเขียนข่าวใน ภาควิชาหนังสือพิมพ์ทำให้มะเดี่ยว ชูเกียรติ คักดีวีระกุล มีความสามารถในการใช้คำในการแต่งบท ภาพยนตร์แต่ละเรื่องเช่นกันจากการศึกษาชิ้นนั้นทำให้เห็นว่าการศึกษาและการพัฒนาของสมองซีก ขวายังทำให้ความคิดสร้างสรรค์ได้รับการพัฒนาไปด้วยเช่นกัน อีกทั้งจากวิจัยชิ้นนั้น ทำให้พบว่าผู้ทรง คุณวุฒิในศาสตร์ด้านภาพยนตร์ ยอมรับว่าความคิดสร้างสรรค์คือสิ่งที่พัฒนาต่อยอดจากความคิดเดิม ของผู้สร้าง (ตนเอง) และมีการปรับปรุงความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง โดยในศาสตร์ในด้านต่างๆ ผลงานรวมกันจึงทำให้เกิดความแยบยลในการสร้างสรรค์ผลงาน

รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อต่อสร้างสรรค์ภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยาม ประกอบด้วย ทักษะชีวิต ภูมิหลัง การศึกษา พื้นฐานทางด้านครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง ครู อาจารย์ รวมถึงความชื่นชอบส่วนตัว ในศาสตร์ทางด้านดนตรีและภาพยนตร์ และที่สำคัญที่สุดคือ แรงขับเคลื่อนภายในจิตใจ ความคิด สร้างสรรค์ และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตลอดเวลา ส่งผลต่อการนำเสนอชิ้นงานสร้างสรรค์ออกสู่สาธารณะจนกระทั่งได้รับการยอมรับจากผู้ชมและบุคลากรในวงการบันเทิง (เบญจรงค์ ธิระผลิกษ. 2559) จากข้างต้นคือวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดสร้างสรรค์ ทำให้พบว่าซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ศาสตราจารย์ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอ โบ โน (Edward de Bono) (1992) นักจิตวิทยาผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ ที่กล่าวว่า

“กระบวนการความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่พัฒนาได้ เรียนรู้ได้ไม่เกี่ยวข้องกับพรสวรรค์ ส่วนตัว ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เกิดจากแรงบันดาลใจเพียงเท่านั้น ความคิดสร้างสรรค์ยังเป็นมากกว่า ความคิดที่แตกต่างความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีการเพิ่มคุณค่า ส่วนการคิดนอกกรอบเป็นการหนีจากการถูกห้ามเปลี่ยนแนวความคิดการพัฒนาความคิดจะต้องไม่มีความคาดหวังตามแบบนิสัยเดิมๆ” (ชาติรี บัวคลี่. 2557)

หรือแม้กระทั่งในองค์กรอื่นๆ ที่นำกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ไปศึกษาก็จะพบว่า ความคิดสร้างสรรค์จึงไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่สภาพแวดล้อมขององค์กร และบริบททางสังคม ก็ล้วนแต่เป็นแหล่งที่มาและเป็นตัวเร่งให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ความเชี่ยวชาญ 2) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และ 3) แรงจูงใจ ส่วนขั้นตอนของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) หาโอกาสและตระหนักถึงปัญหา 2) หาสาเหตุของปัญหา 3) บ่มเพาะความคิดจนตกผลึกนำไปเป็นแนวทางแก้ปัญหา 4) ทดสอบความคิดหรือแนวปฏิบัติใหม่ (จุฑารัตน์ บันดาลสิน. 2557) และมีผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลาย ท่านที่ทำการวิจัยศึกษา วิจัยและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์มาเป็นเวลานานก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์แต่พัฒนาและสร้างได้ (YouTube. 2014; กรัณย์ จิตธารารักษ์. สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2559; De Bono. 1992) ฉะนั้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่มิซับซ้อนอีกต่อไป และความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้

เกิดศักยภาพได้อย่างต่อเนื่อง ดังเหตุผลข้างต้นที่ว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์แต่เป็นสิ่งที่สร้างได้และพัฒนาได้ และเมื่อนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้อย่างแพร่หลายแล้ว สังคมประเทศไทยก็จะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศต่อไป

ทฤษฎีความสำเร็จกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ตั้งข้อมูลสนับสนุนข้างต้นแล้วว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถเกิดได้ในบุคคลทุกๆ คน เพราะเกิดจากการสั่งการของสมอง การสั่งสมประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ไม่มีวันหมดสิ้น ดังนั้นหากนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ หรือพัฒนาประเทศชาติก็ไม่ใช่ว่าเรื่องไกลตัวอีกต่อไป ทฤษฎีแห่งความสำเร็จ (Theory of Successful Intelligence) ของ โรเบิร์ต เจ. สเตอร์นเบอร์ก (Sternberg & Lubart. 1991; Sternberg. 2006) เป็นทฤษฎีหนึ่ง ที่ได้รับการศึกษาและยอมรับในโลกตะวันตก ไม่ว่าจะศึกษาในมุมของบริหารธุรกิจ การศึกษา และความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นบทความชิ้นนี้จะนำทฤษฎีข้างต้นมาเป็นกรอบในการอธิบายเชิงประจักษ์ โดยทฤษฎีแห่งความสำเร็จ (Theory of Successful Intelligence) ของ โรเบิร์ต เจ. สเตอร์นเบอร์ก (Sternberg & Lubart. 1991; Sternberg. 2006) ประกอบด้วย 4 ทักษะด้วยกัน (1) ทักษะด้านความทรงจำ (Memory Skill: recall fact and information) (2) ทักษะด้านการวิเคราะห์ (Analytical Skill: determine if a certain idea is good) (3) ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Skill: Come up with new idea to answer a need or problem) และสุดท้ายคือ (4) ทักษะการปรับนำไปใช้ (Practical Skill: apply what one had leaned)

1. ทักษะด้านความทรงจำ (Memory Skill: recall fact and information) (Sternberg & Lubart. 1991) ความทรงจำเป็นทักษะหนึ่งที่สมองสั่งการตั้งที่ แจ็ก กิลฟอร์ด (Guilford. 1956:221) กล่าวว่า ความจำเป็นความสามารถที่จะเก็บหน่วยความรู้ไว้ และสามารถระลึกได้หรือนำหน่วยความรู้นั้นออกมาใช้ได้ในลักษณะเดียวกันกับที่เก็บเข้าไว้ ความสามารถด้านความจำเป็นความสามารถที่จำเป็นในกิจกรรมทางสมองทุกแขนง และสมรรถภาพสมอง ด้านความจำเป็นสมรรถภาพด้านการระลึกได้ และจดจำเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ได้ถูกต้องแม่นยำ (Thurstone. 1958:121) ดังนั้นจากคำนิยามจะทำให้ทราบว่าทักษะความจำเป็นทักษะหนึ่งที่ติดตัวมนุษย์ ซึ่งหากนำทักษะด้านความจำเป็นมาใช้ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมาก หากนำเรื่องความคิดสร้างสรรค์มาประกอบจะพบว่าความจำเป็นส่วนที่สมองของมนุษย์จดจำเรื่องราวต่างๆ และเมื่อนำเรื่องราวที่จำได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังกรณีตัวอย่างของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ทักษะด้านความจำเป็นผลต่อการสร้างผลงานของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลอย่างมาก กล่าวคือตั้งแต่องค์ประกอบของภาพยนตร์ โครงเรื่อง สถานที่ดำเนินเรื่อง ดังที่จะได้กล่าวในลำดับถัดไปว่า องค์ประกอบของรักแห่งสยาม เหตุการณ์ทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นบริเวณสยามสแควร์ อีกทั้งกลุ่มของตัวละครรองก็เป็นนักดนตรี และเหตุการณ์วิกฤตที่ทำให้เรื่องราวของภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยามเปลี่ยนแปลงไปคือการที่ตัวละครพี่สาวของโต้ ฟี้แดง (รับบทโดย ฌอมมาลย์ บุญยศักดิ์) ต้องเดินทางไปท่องเที่ยวกับครอบครัวแล้วเกิดการพลัดหลงกันที่จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงการที่ตัวละครที่มีรูปร่างลักษณะเหมือนฟี้แดงกลับมาอีกครั้ง ตัวละครตัวนี้ก็เดินทางมาจากเชียงใหม่ ฉะนั้นความทรงจำในอดีตก็มีผลต่อการวางโครงเรื่อง และการจัดตัวละคร อีกทั้งความทรงจำ

ของ มะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลก็มีผลประกอบกับการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันไปในแต่ละเรื่อง ดังส่วนหนึ่งของบทสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า “มะเตียวเค้าชอบดูหนังฝรั่งแล้วพยายามมาปรับ เพราะหนังไทยชอบเล่าเรื่องแบบเดิมๆ ไม่ค่อยหน้าสนใจ” (กรัณย์ จิตธารารักษ์. สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2559) จากบทสัมภาษณ์การปรับนั้นไม่ใช่หมายถึงการลอกเลียนแบบ แต่เป็นการนำมาปรับใช้ โดยเลือกวิธีการปฏิบัติให้เหมาะกับเหตุการณ์หรือแต่ละกรณี ๆ ไป ทำให้มะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลได้เสนอมุมมองใหม่ ๆ ให้แก่วงการภาพยนตร์ไทย อีกทั้งเป็นการเปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ชมด้วยเช่นกัน ซึ่งทักษะด้านความทรงจำสำหรับภาพยนตร์ของมะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลแล้ว มีประโยชน์ทั้งผู้สร้างและผู้ชม เพราะทั้งผู้สร้างและผู้ชมจะได้ศึกษาและรับรู้ความรู้สึกแปลกใหม่ของกันและกัน (กรัณย์ จิตธารารักษ์. สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2559)

2. ทักษะด้านการวิเคราะห์ (Analytical Skill: determine if a certain idea is good) (Sternberg & Lubart. 1991) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการของอะไร (Bloom. 1956 อ้างถึงใน ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2539:41-44) และประเมินวิเคราะห์ที่ได้ถูกต้อง เป็นการคิดแบบตรรกะตรงและมีเหตุผล เพื่อการตัดสินใจก่อนที่จะเชื่อหรือก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ (ริชาร์ด พอล และลินดา เอลเดอร์. 2551) ทักษะการวิเคราะห์หากนำมาวิเคราะห์ร่วมกับกรณีตัวอย่างของมะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลใช้ในการวิเคราะห์บริบทตัวบทอย่างสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากการที่มะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกับความคิดที่ต้องการจะสร้างภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพศนอกรอบ แม้ในขณะนั้น (พุทธศักราช 2550) สังคมไทยยังไม่ได้เปิดรับเรื่องราวของเพศนอกรอบมากดังเช่นปัจจุบัน มะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลวิเคราะห์ว่าควรนำบทและตัวละครตัวใดใช้กับฉากใด เช่น การใช้ฉากที่ให้ตัวละครเอก คือโด้ (รับบทโดย มาริโอ้ เมาเร่อ) และ มิว (รับบทโดย วิชญ์วิสิฐ หิรัญวงค์กุล) จับกันที่สนามหญ้า โดยให้แม่ (รับบทโดย สินจัย เปล่งพานิช) เห็นเหตุการณ์ทั้งหมด ซึ่งจากฉากนี้เป็นฉากที่ถกเถียงถึงความเหมาะสมในสังคมขณะนั้น การวิเคราะห์ในครั้งนั้นทำให้มะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลได้รับฉายาว่า “นักก้าวข้ามเครื่องกีดขวาง, ผู้เปิดประตูบานใหม่” (อภิรดา มีเดช. 2557; เบญจรงค์ ธิระผลิกะ. 2559) แม้จริงแล้วมะเตียว ซูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลจะไม่ได้เป็นผู้เปิดประตูดังกล่าว แต่หากเป็นภาพยนตร์เพศนอกรอบในยุคใหม่ (2550-ปัจจุบัน) ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างผลกระทบอย่างมากให้แก่สังคมไทย ทำให้เกิดคำศัพท์มากมายตามมา เช่น “วัฒนธรรมคู่จิ้น” (ระหว่างชายกับชาย) (นัยนันท์ ประสานนาม. สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2559) โดยวัฒนธรรมคู่จิ้น และภาพยนตร์ ละครชุด (ซีรีย) ส่งผลมาถึงปัจจุบันอีกด้วย

3. ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Skill: Come up with new idea to answer a need or problem) (Sternberg & Lubart. 1991) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์คือ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง (ชาติรี บัวคลี. 2557) ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด ไม่สงสัยจุดเริ่มต้นของชิ้นงาน เพียงแต่ต้องการเสนอสิ่งที่แปลกใหม่สู่สายตาของผู้ชมผลงาน โดยมากความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นจากสิ่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน “หรือไม่ก็นำสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วมาปรับปรุง

มักไม่คงรูปแบบเดิมไว้ เพราะหากนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาทำใหม่ มันไม่ใช่ความคิดสร้างสรรค์แต่จะเป็นเพียงแค่การปรับปรุงให้ดีขึ้น” (วิเชียร ลัทธพิงศ์พันธ์, สัมภาษณ์ 17 มีนาคม 2559) ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์คือทักษะที่เกิดจากการใช้สมองด้านขวาในการคิด โดยมีระบบหรือวิธีคิดอย่างหลากหลายในบางกรณีอาจไม่เป็นระบบ เพราะเป็นการคิดแบบแปลกใหม่ ดังที่กล่าวไว้แล้วตอนต้น หากนำกรณีศึกษาของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลมาเป็นกรณีศึกษาในการอธิบายเรื่องทักษะความคิดสร้างสรรค์แล้ว ก็ต้องย้อนไปตั้งแต่จุดเริ่มต้นของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ดังที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่ามีมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล มีภูมิลำเนาเดิมเป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย และศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแม้การศึกษาของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลอาจคล้ายคลึงกับใครหลายๆ คนแต่ระบบความคิดและกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ต่างโดยสิ้นเชิง จากบทสัมภาษณ์ของ อาจารย์ไศลทิพย์ จารุภูมิ อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า

“ไม่ว่ามะเดี่ยวจะกลับบ้านกี่ครั้ง ทุกครั้งก็จะสร้างละครสั้นมาให้เพื่อน และครุชมเสมอโดยเนื้อเรื่องในแต่ละครั้งแตกต่างกัน เค้ามิวิธีการเล่าเรื่องของตัวเองแต่สิ่งที่เปลี่ยนไปคือสิ่งที่เค้าอยากเล่า จะเห็นได้ว่าละครสั้นเรื่องสั้นที่ได้นำมาเสนอเพื่อนๆ และอาจารย์ได้รับการอนุเคราะห์ให้ฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งตอนนั้นเมื่อก่อนปี 50 มันยากนะที่งานนิสิตจะได้เข้าฉายเบียดกับสุริโยทัย หลังจากนั้นเค้าก็เอารักแห่งสยามมาให้ครูอ่าน เค้าเป็นคน อ่อนไหวต่อประเด็นต่างๆ คนอื่นๆ ไม่สามารถขมวดประเด็นต่างๆ แล้วคิดออกมาเป็นเรื่องได้ แต่ มะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลไปนั่งอยู่แถวๆ สยามมันไปนั่งกินกาแฟอะไรเห็นวัยรุ่นเดินไปเดินมา จึงกลายมาเป็นบทเรื่องรักแห่งสยามในที่สุดแต่บทภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยามก็ได้รับการปรับบทอีกหลายครั้งก่อนเข้าฉายจริง” (ไศลทิพย์ จารุภูมิ, สัมภาษณ์ 25 ธันวาคม 2558)

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวพบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สังคม และพัฒนาต่อยอดมาอย่างต่อเนื่อง แม้ภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยามจะเข้าฉายมาจนกระทั่งในพุทธศักราช 2559 ครบ 9 ปีที่ภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยามเข้าฉายให้ผู้ชมได้ชมในโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศ แต่สังคมยังคงได้รับอิทธิพลเรื่องเพศนอกกรอบจากภาพยนตร์เรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง (กรัณย์ จิตธารารักษ์, สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2559) อีกทั้งภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยามยังได้รับการบรรจุเป็นภาพยนตร์แห่งชาติ 1 ใน 25 เรื่องให้เป็นภาพยนตร์แห่งชาติ ซึ่งภาพยนตร์แห่งชาติที่ได้รับการคัดเลือกจากหอภาพยนตร์แห่งประเทศไทยนั้นต้องโดยอาศัยเกณฑ์ ว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องมี คุณค่าทางศิลปะภาพยนตร์ มีอิทธิพลต่อคนและสะท้อนสังคม มีคุณค่าบันทึกประวัติศาสตร์และความทรงจำที่สำคัญของประเทศไทย แสดงให้เห็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้สร้าง หรือเป็นภาพยนตร์ที่มีอิทธิพลต่อคนและสังคมไทยโดยวงกว้าง อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยม ขนบธรรมเนียมโดยเฉพาะ “รักแบบชายรักชาย” ที่ภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยามสะท้อนออกมา อีกทั้งหากสังเกตจากภาพยนตร์เรื่องต่างๆ ที่ได้กำกับหรือเขียนบทโดยมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุลก็จะสะท้อนความคิดสร้างสรรค์ที่สอดแทรกเรื่องราวของสังคมในขณะนั้นออกมาด้วยเช่นกัน (เบญจรงค์ ธีระพลิกษ. 2559)

4. ทักษะการปรับนำไปใช้ (Practical Skill: apply what one had leaned) (Sternberg & Lubart. 1991) มีความหมายถึงการนำทฤษฎีหรือแนวคิดมาปรับปรุงและใช้จริง โดยเลือกวิธีการปฏิบัติให้เหมาะกับเหตุการณ์หรือแต่ละกรณีนั้น ๆ ซึ่งจัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดใน 4 ทักษะเพราะ

จะเป็นทักษะที่คิดวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์นั้นๆ เพื่อเลือกใช้กลวิธีหรือกลยุทธ์ได้ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 4 ทักษะก็ต้องทำงานประสานกันเพื่อให้ได้ผล หรือความสำเร็จ ดังความสอดคล้องของทฤษฎีซึ่งต่อมาได้มีการนำทฤษฎีดังกล่าวไปประยุกต์โดยเน้นเรื่องของสติปัญญาที่มีความสำคัญต่อทุกคนในอนาคตที่จะนำพวกเขาไปสู่ความสำเร็จในชีวิต เรียกว่า สติปัญญาเพื่อความสำเร็จ (Successful intelligence) (อุไร จักร์ตรีมงคล. 2545) ทักษะการนำไปใช้เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งเพราะหากแม้จะฝึกปฏิบัติได้ทุกทักษะ แต่ไม่สามารถนำมาเผยแพร่ได้จริงก็ย่อมไม่เห็นประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมนั้นต้องอาศัยการคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking) การประยุกต์สิ่งต่างๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และการพัฒนาความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพเพื่อพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้ก้าวหน้าและสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking) มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ว่า เป็นแนวคิดหรือเคล็ดลับในการปรับความคิดให้เข้ากับชีวิตและสถานการณ์นำสิ่งที่มีอยู่เดิมไปปรับใช้ในบริบทใหม่ได้อย่างเหมาะสมโดยยังคงหลักการของสิ่งเดิมไว้เพื่อช่วยให้เราหลุดจากการเป็นทาสของประสบการณ์และการดำเนินชีวิตตามความเคยชิน(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546; ชิมัมพร ทวีเดช สุพจน์ แสงเงิน และณัฐพล ชุมวรรฐายี. 2554) ดังเช่นการที่มะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล พยายามคิดว่าจะสร้างภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพศนอกรอบอย่างไร ให้สังคมไทยที่ในขณะนั้น (พุทธศักราช 2550) เข้าใจการมีตัวตนอยู่ของเพศนอกรอบในขณะโดยการสร้างตัวละครสองตัวให้มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม สังคม และความรัก และที่สำคัญคือการสร้างตัวละครหลักให้มีเพศสภาพเป็นเด็กผู้ชาย ซึ่งแตกต่างกับภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ที่สร้างมักให้ตัวละครเป็นเพศที่สามและตัวละครมีความตลกโปกฮา (เจนวิทย์ เชื้อสวาท. 2557) ส่วนหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงการนำความคิดสร้างสรรค์ที่มีมาปรับใช้กับสถานการณ์ อีกประเด็นคือการที่สร้างให้ตัวละครทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม และต้องแยกจากกันไปเพราะความต้องการทางเพศที่แตกต่าง และเมื่อตัวละครเอกเด็กชายทั้งสองคนมีความรัก ความเสน่หาต่อกัน แต่แล้วตอนจบกลับพบว่าตัวละครไม่ได้มีความสัมพันธ์กันต่อถึงขั้นการคบเป็นแฟนหรือตกลงกันว่า จะคบหาดูใจกัน จุดนี้เป็นจุดหนึ่งที่ มะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล อาจจะต้องการสื่อว่าสุดท้ายแล้วเรื่องราวของเพศนอกรอบ ซึ่งในกรณีนี้คือชายรักชาย ไม่ได้มีจุดจบที่ตึงเครียด หรืออาจจะสรุปไปได้ว่าเพศนอกรอบยังต้องการเวลาจากสังคมเพื่อให้ยอมรับการมีอยู่ หรือมีตัวตนในสังคมจริงๆ มากกว่าการพบเจอเพศนอกรอบเป็นตัวตลกโปกฮา แต่แท้จริงแล้วเพศนอกรอบก็มีความรู้สึก ความรัก เช่นเดียวกันกับเพศหญิง เพศชายที่มีความรักซึ่งกันและกัน (กรณีย์ จิตธารารักษ์. สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2559; วิเชียร ลัทธิพงศ์พันธ์. สัมภาษณ์ 17 มีนาคม 2559; เบนจอร์จ ธิระผลิกะ. 2560)

บทสรุปของความคิดสร้างสรรค์จากกรณีรักแห่งสยาม

จากการศึกษาข้างต้นทำให้พบว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เป็นสิ่งที่น่าฉงนสงสัยอีกต่อไปเพราะจุดกำเนิดหรือจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการทำงานของ สมองซึกชวา ซึ่งเป็นสมองที่สั่งการด้านสุนทรียศาสตร์ ความรู้สึกตีความต่อศิลปะ เพลง และการใช้จินตนาการ ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของมือซ้าย อาจเรียกสมองส่วนนี้ว่า “ส่วนของความคิดสร้างสรรค์” ของมนุษย์ สมองซึกชวาทำหน้าที่ในเรื่องของการใช้ภาษา การเขียน การอ่าน ทักษะ

ด้านตัวเลข การใช้เหตุผล การควบคุม การพูด ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ การควบคุมการทำงานของมือขวา เรียกการทำงานของสมองซีกนี้ได้ว่าเป็น “ส่วนของการตัดสินใจ” ซึ่งเป็นการใช้เพื่อการคิดเชิงวิภาค ซึ่งสมองทั้งสองส่วนจะ ควบคุมและสั่งการให้มนุษย์ไปตลอดชีวิต และสมองทั้งสองส่วนสามารถพัฒนาไปได้เรื่อยๆ เช่นการเรียน การศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์หรือตรรกศาสตร์ อีกทั้งการศึกษาด้านสุนทรียภาพ และความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งความเชื่อหรือคำกล่าวที่ว่า **“ความคิดสร้างสรรค์เป็นพรสวรรค์”** นั้นจากเหตุผลและแนวคิดสนับสนุนพบว่าไม่เป็นความจริง เพราะเกิดจากการพัฒนาและการสั่งสมประสบการณ์ในการคิดนอกกรอบ แล้วลองนำความคิดเหล่านั้นมาใช้จริง ดั่งกรณีศึกษาที่ยกมาคือเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรคเนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง รักแห่งสยามของมะเดี่ยว ชูเกียรติ คักดีวีระกุล ที่แสดงให้เห็นเชิงประจักษ์ว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดจากอะไร ความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เป็นเรื่องราวที่วิเศษอีกต่อไป และสุดท้ายทฤษฎีความสำเร็จที่เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศเมื่อนำมาศึกษาประกอบกับความคิดสร้างสรรค์แล้วพบว่าผลที่ออกมาที่มีความน่าสนใจ และหากนำทฤษฎีนี้ไปศึกษาประกอบกับทฤษฎีอื่น ๆ นอกเหนือจากการศึกษาในมุมมองด้านบริหารธุรกิจหรือการศึกษา ผลของการศึกษาคงมีความน่าสนใจไม่น้อยเช่นกัน

ซึ่งหากเปรียบเทียบสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์กับบริบทต่างๆ ที่รัฐบาลพยายามที่จะนำประเทศไทยให้ไปสู่ยุค 4.0 นั้นจะพบว่ารัฐบาลกำลังดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์รวมทั้งการที่รัฐบาลพยายามให้เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมนั้นก็เกิดจากการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้เพื่อให้ประเทศไทยก้าวจากประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างยั่งยืนในอนาคต จากแนวคิดของรัฐบาลเรื่อง “ประเทศไทย 4.0” นั้นรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการใช้ความคิดสร้างสรรค์มาขับเคลื่อนอุตสาหกรรมอย่างมาก โดยที่สามารถพบได้จากการใช้ Start Up/Smart SME และ Smart Farming รวมทั้ง High Value Services ซึ่งจากตัวอย่างทั้ง 3 ประการนั้นจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องกับภาคส่วนต่างๆ ต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทำความเข้าใจเรื่องความคิดสร้างสรรค์ให้กระจำขึ้นเพื่อที่จะได้พัฒนาตนเองและการสร้างมูลค่าของสินค้าและบริการจากความคิดของมนุษย์ โดยความคิดของมนุษย์คือการพัฒนาด้วยความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะประกอบด้วย การพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. 2554; พิริยะ ผลพิรุฬห์. 2556)

กิตติกรรมประกาศ

หากบทความวิชาการชิ้นนี้มีคุณค่าความดีใด ผู้เขียนขอมอบคุณความดีนั้นแก่ อาจารย์ ดร.วิเชียร ลัทธิพงศ์พันธ์อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ ผู้ถ่ายทอดแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เขียน จึงทำให้ผู้เขียนสามารถนำเรื่องราวที่สนใจเกี่ยวข้องกับเพศนอกกรอบที่ผู้เขียนสนใจมาผสมผสานความคิดสร้างสรรค์และแนวคิดในการสร้างภาพยนตร์ จนกระทั่งให้ผู้เขียนสามารถต่อยอดเป็นบทความวิชาการชิ้นนี้ได้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กรณีการ์ สุขุม. (2533). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสรรค์สร้าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรัณย์ จิตธารารักษ์, Senior Creative EFM และ พิธีกรรายการ Movie Seat GMM GRAMMY. (2559, 28 มกราคม). สัมภาษณ์
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัคเซสมิเดีย จำกัด
- _____ . (2545). การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัคเซสมิเดีย จำกัด
- จุฑารัตน์ บันดาลสิน. (2557). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่นวัตกรรมการบริการพยาบาล Develop the Creativity Toward the Nursing Service Innovation. วารสารพยาบาลทหารบก (Journal of The Royal Thai Army Nurses), 15 (3), 9-17.
- เจนวิทย์ เชื้อสาวะถี. (2557, 27 กันยายน). จักรกระแสนิ่งแก่ไทย. [Video file]. สืบค้นจาก <http://shows.voicetv.co.th/voice-e-%20news/119066.html>
- ชลธิชา ชิวปรีชา และพัฒนา ชัชพงศ์. (2556). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 14 (1), 56-65.
- ชาตรี บัวคลี่. (2557). บทความวิชาการ: การประยุกต์ใช้แนวคิดของ Dr. Edward de Bono เพื่อการออกแบบสิ่งพิมพ์ที่น่าสนใจ. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ และ ฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts, 7 (1), 773-782.
- ทิฆัมพร ทวีเดช, สุพจน์ แสงเงิน และณัฐพล ชุมวรรฐายี. (2554). บทความวิชาการ : การบริหารจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน SMEs Management with Sufficiency Economy for Sustainable Growth. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 5 (2), 39-49.
- นัทธันย ประสานนาม, รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2559, 19 มกราคม). สัมภาษณ์
- เบญจรงค์ ธีระผลิกะ. (2560). ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรคเนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง “รักแห่งสยาม” ของ มะเตี๋ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28 (1), 143-149.
- _____ . (2560). ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรคเนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง “รักแห่งสยาม” ของ มะเตี๋ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล. วารสารการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 5 (2).
- _____ . (2559). ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรคเนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง “รักแห่งสยาม” ของ มะเตี๋ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). การวิเคราะห์การศึกษาเชิงวิพากษ์ : พื้นฐานการศึกษาประเด็นวิกฤติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์

- พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์. (2542). **การบริหารสมอง (Brain Gym)**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันธุ์อาจ ชัยรัตน์. (2547). **บทนำเบื้องต้นของการจัดการนวัตกรรม. การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2556). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย**. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาศาสตร์. 7 (1), 1-69
- ริชาร์ด พอล และลินดา เอลเดอร์. (2551). **หนังสือแนวทางสำหรับแนวคิดและเครื่องมือการคิดเชิงวิจารณ์**. แปลโดย เตชา บุญค้ำ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเพื่อการคิดเชิงวิจารณ์
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- วิเชียร ลัทธิพงษ์พันธ์, อาจารย์ ดร, อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2559, 17 มีนาคม). สัมภาษณ์
- ไศลทิพย์ จารุภูมิ, อาจารย์, อาจารย์ประจำภาควิชาภาควิชาภาพยนตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558, 25 ธันวาคม). สัมภาษณ์
- อภิรดา มีเดช. (2557). **“มะเดี๋ยว” ชูเกียรติ: Coming-of-age for all**. สืบค้นจาก <http://waymagazine.org/chukiat/>
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. (2554, 28 มีนาคม). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย**. สืบค้นจาก <http://www.thaiembassy.org/seoul/contents/files/business-20130905-090903-755759.pdf>
- อุไร จักษ์ตรีมงคล. (2545). **การพัฒนาโครงสร้างเขาวนอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. ดุษฎีนิพนธ์, การทดสอบและวัดผลการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- De Bono, E. (1992). **Serious creativity: using the power of lateral thinking to create new ideas**. New York: HarperBusiness.
- Ennis, R. H., & Weir, E. (1985). **The Ennis-Weir critical thinking essay test: Test. Manual. Criteria. Scoring sheet. An instrument for teaching and testing**. Retrieved from http://faculty.education.illinois.edu/rhennis/tewctet/Ennis-Weir_Merged.pdf
- Guilford, J. P. (1956). **Structure of intellect psychological**. Bulletin, 53 (4), 267-293.
- Hellige, J. B. (1990). **Hemispheric asymmetry**. Annual review of psychology, 41 (1), 55-80.
- Paul, R. & Elder. L. (2007). **A Critical Thinker's Guide to Educational Fads**, Foundation for Critical Thinking, Dillon Beach, CA
- _____. (2007). **The thinker's guide to critical and creative thinking**. psicología= Interamerican journal of psychology, 39 (2), 189-202.
- Sternberg, R. J. (2006). **The nature of creativity**. Creativity research journal, 18(1), 87-98.
- _____. (1999). **The theory of successful intelligence**. Review of General psychology, 3(4), 292.
- _____. (1996). **Successful Intelligence: how practical and creative intelligence determine success in life**. New York : Simon & Schuster.

- Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1991). **An investment theory of creativity and its development.** *Human development*, 34(1), 1-31.
- Torrance, E. P. (1974). **Torrance tests of creative thinking.** Lexington, MA: Personnel Press.
- _____. (1971). **Encouraging creativity in the classroom.** Lown: Wm C. Brown Company.
- Vesey, G. & Foulkes, P. (1990). **Hedonism**, in Collins Dictionary of Philosophy, G. Vesey & P. Foulkes (eds.), London and Glasgow: Collins.
- Vialle, W., Lysaght, P., and Verenikina, I. (2002). **Handbook on child development.** Katoomba, NSW: Social Science Press.
- YouTube. (2557, 9 พฤศจิกายน). **Creativity based learning: Wiriyah Ruechaipanit at TEDx ChiangMai 2013** [Video file]. สืบค้นจาก <https://youtu.be/Xpl4WYmE4NY>